

KINNITATUD

Siseministri 21.02.2023 käskkirjaga nr 1-3/36
„Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme
nr 1.3 "Koolituse ja koostöö kaudu Euroopa
piiri- ja rannikuvalve toetamine välispiiridel
tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse
rakendamisel" toetuse andmise tingimused“
LISA 1

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirja alusel antava toetusega suurendatakse Eesti võimet toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel. Toetuse andmise tingimuste käskkirja (edaspidi *TAT*) alusel toetatavad tegevused panustavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1148¹ (edaspidi *BMVI määrus*) artikli 3 punktis 1 sätestatud poliitikaeesmärgi täitmisesse „Tagada tugev ja tõhus Euroopa integreeritud piirihaldus välispiiridel, aidates seeläbi tagada liidus kõrgetasemelise sisejulgeoleku, samal ajal kaitstes inimeste vaba liikumist liidu piires, ning järgides täielikult asjaomast liidu *acquis*'d ning liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on“ ning *BMVI* määruse artikli 3 punktis 2 a) toodud eesmärgi „Toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud piirihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge“. Tegevusi toetatakse ajavahemikus 01.01.2023–31.12.2029. *TAT*i tegevuste elluviijateks on Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi *PPA*) ja Maksu- ja Tolliamet (edaspidi *MTA*). *TAT*i eelarve on 1 100 000 eurot, millest piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi *BMVI*) toetus on 75% ja riiklik kaasfinantseering 25%.

*TAT*i eelnõu väljatöötamiseks loodi siseministri käskkirjaga töörühm, kuhu kuulusid teenistujad Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) erinevatest struktuuriüksustest ning *PPA* ja *MTA* esindajad. Eelnõu on koostanud *SiM*i välisvahendite osakonna nõunik Aivi Kuivonen (tel 612 5179, aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös kaasatud partneritega. Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud *SiM*i õigusosakonna õigusnõunik Liisa Olesk (tel 612 5073, liisa.olesk@siseministeerium.ee).

Toetatavad tegevused on osaliselt seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs seletuskirja IV osas.

II Käskkirja sisu

BMVI kasutamisel on aluseks „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*), mis on koostatud, arvestades *BMVI* määruse nõudeid, ning mille on kinnitanud nii Vabariigi Valitsus kui Euroopa Komisjon.

Rakenduskava viiakse ellu „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse“ (edaspidi *ÜSS2021_2027*)² § 1 lõike 1 punkti 5 alusel. *ÜSS2021_2027* § 48 kohaselt on *SiM* korraldusasutus (edaspidi *KA*), kes täidab *ÜSS2021_2027* ja selle alusel kehtestatud rakendusaktide mõistes ka rakendusasutuse (edaspidi

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).

² [ÜSS2021_2027](#)

RA) ja rakendusüksuse (edaspidi RÜ) rolli. ÜSS2021_2027 § 10 lõike 2 kohaselt ja kooskõlas lõikega 4 võib SiM rakenduskavas ja rahastamiskavas märgitud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks koostada meetme rakendamiseks TATi ning määrata selle elluviija(d).

TAT sisaldab tegevuste seost riigi pikaajalise arengustrategia „Eesti 2035“³ sihtide ja arengukava eesmärkidega, projektide eesmärgid, kirjeldust, eelarvet, sihtrühma ning rakendamise tingimusi.

TATis on 13 punkti:

1. punkt „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“;
2. punkt „Toetatavad projektid“;
3. punkt „Rügiabi“;
4. punkt „Eelarve ja tulemused“;
5. punkt „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“;
6. punkt „Kulude abikõlblikkus“;
7. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
8. punkt „Elluviija õigused ja kohustused“;
9. punkt „Aruandlus“;
10. punkt „TATi muutmine“;
11. punkt „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“;
12. punkt „Vaiete lahendamine“;
13. punkt „Rakendussätted“.

Punkt 1 „Reguleerimisala ja seosed Eesti riigi eesmärkidega“

Punktis 1 sätestatakse meetme nimetus, TATi eesmärgid ja seosed riigi pikaajalise arengustrategia „Eesti 2035“ sihtide ja valdkondliku arengudokumentidega „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“⁴. Samuti on TATi eesmärgid seotud ka muude dokumentidega nagu „PPA 2030“.

TATi vajalikkuse põhjendus

Eesti valvab Schengeni välispiiri. Piirivalvurid tegutsevad, järgides Schengeni piirieskirju ja integreeritud piirihalduse põhimõtteid, mille olulised osad on patrull, riskianalüüs, piirikontroll, piiriülese kuritegevuse uurimine koostöös teiste riikide sisejulgeolekuasutustega, kontaktametnikud kolmandates riikides ja muu rahvusvaheline koostöö. TATi projektid aitavad täita Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses 2.0 (EL) 2019/1896⁵ (edaspidi *Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus*) sätestatud nõudeid, parandada teabevahetust, tagada kooskõlas ELi standarditega välispiiri kontroll ja kohaldada ELi õigustikku ühetaoliselt. Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusega laienesid oluliselt Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (edaspidi *Frontex*) volitused ja ülesanded ning liikmesriikidele seati kvoot Frontexi mehitamiseks. Eesti peab 2027. aastaks pikaajaliselt lähetama Frontexi koosseisu 18 operatiivametnikku (2. kategooria) ja lühiajaliselt 66 operatiivametnikku (3. kategooria). Lisaks on veel muid solidaarsuspõhimõttest lähtuvaid kohustusi. Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse artikli 13 lõikega 2 loodi liikmesriikidele võimalus lähetada Frontexi juurde kuni kaks kontaktametnikku, kel on võimalik kaasa rääkida laienenud mandaadiga Frontexi tööprotsesside loomisel. TATi raames lähetab PPA kaheks aastaks Frontexi juurde kontaktametniku, kes abistab Eestist Frontexisse lähetatud ametnikke infovahetuses nii Frontexi kui Eestiga.

³ „Eesti 2035“

⁴ „Siseturvalisuse arengukava 2020–2030“

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1896, 13. november 2019, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1052/2013 ning (EL) 2016/1624 – [ELT L 295, 14.11.2019, lk 1–131](#).

Piirihalduses osalevate ametnike koolitamine on vajalik piirikontrolli ning piiri valvamise ja järelevalve suutlikkuse tagamiseks ning suurendamiseks, et avastada ja tõkestada ebaseaduslikke piiriületusi. Sealhulgas tugevdades meetmeid piiriülese kuritegevuse nagu rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, dokumendipettused, identiteedi väärkasutus, inimkaubandus ja terrorism, ennetamiseks ning avastamiseks. Koolitused on vajalikud eelkõige vahetult piiriületajatega kokku puutuvate ametnike täiendõppeks ja erioskuste täiendamiseks, et tagada Schengeni piirieskirjadest ja muudest välispiiri kontrolli reguleerivate õigusaktidest tulenevate nõuete täitmine. Mitmekülgne piirivalveharidus annab ametialase pädevuse ja tagab Schengeni *acquis* nõuetekohase rakendamise ning ühetaolise tõhusa piirihalduse riigi ja ELi välispiiridel. PPA eksperdid osalevad Frontexi ühiste õppekavade ja koolitusmaterjalide väljatöötamises ja ajakohastamises. Kõik piirikontrolliametnikud järgivad oma igapäevases teenistuses 11. märtsil 2015. a heaks kiidetud ametnike eetikakoodeksi põhimõtteid. Ametniku põhiväärtused on seaduskuulekus, inimesekesksus, usaldusväärsus, professionaalsus, erapooletus, avatus ja koostöö. Piirikontrollitegevuses austatakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse, haavatavate isikute, sealhulgas laste erivajadused ning nende tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõte. Koolitustel pööratakse nendele teemadele olulist tähelepanu.

Eestis vastutab integreeritud piirihalduse arendamise ja rakendamise eest peamiselt PPA. Alates 01.01.2023 täidab merepiiri valvamise funktsiooni Kaitsevägi. MTA teeb, juhindudes riigipiiri seaduse piirikontrolli reguleeriva § 11 lõikest 13, tõhusat ja tihedat koostööd kolleegidega PPAst. Selle koostöö raames täidavad tolliametnikud mh ka piirikontrolli ülesandeid. Alates 24.02.2021. a võttis MTA täies mahus üle piirikontrolli funktsioonid Sillamäe vabatsoonis.

Punkt 2 „Toetatavad projektid“

Punkt 2 viitab ÜSS2021_2027 § 2 punkti 7 mõistes Rüügikogu poolt riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete täitmisele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060⁶ artiklis 9 on sätestatud horisontaalsed põhimõtted, mida tuleb tegevuste elluviimisel arvestada. Tegevuste elluviimisel austatakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse ning haavatavate isikute, sealhulgas laste ja puuetega isikute erivajadused, arvestades sealjuures riigipiiri kaitsmisega seotud turvalisuse tagamise meetmeid. TATi koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatuga.

Järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 toodud „ei kahjusta oluliselt“ (edaspidi *DNSH*) põhimõtet. *DNSH* hindamiskriteeriumid tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852⁷ artiklist 17. Sellele lisaks tuleb arvesse võtta ka ELi jätkusuutliku arenduse ja Pariisi kliimapakti eesmärgid. Projektide rakendamisel järgitakse asjakohaseid keskkonnaalaseid õigusakte ja keskkonnahoidlike hangete põhimõtteid. Üritusi korraldatakse keskkonnasäästlikult.

TATi tegevused viiakse ellu riigiasutuste tavapärase tegevuse raames, mille puhul ei ole ette näha olulist keskkonnamõju järgmistele ELi keskkonnamärgidele:

- kliimamuutuste leevendamine;
- kliimamuutustega kohanemine;

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid – [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/852, 18. juuni 2020, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 – [ELT L 198, 22.6.2020, lk 13–43](#).

- vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse;
- ringmajandus;
- reostuse vältimine ja kontroll;
- bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemise kaitse ning taastamine.

Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*)⁸ § 41 lõike 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnamärgile. 25.04.2022. a kinnitatud Hendrikson & Ko läbiviidud rakenduskva keskkonnamõju eelhindangu aruandes⁹ jõudsid sõltumatud eksperdid järeldusele, et rakenduskava tegevused ei tekita potentsiaalselt olulist kahju keskkonnamärgidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks vajadus puudub.

Erinevalt ELi ühtekuuluvuspoliitikast, mis on osa ELi majanduse juhtimise raamistikust ning kuulub seega vahetult ELi majandus-, eelarve-, töö- ja sotsiaalpoliitika koordineerimise tsükli ehk Euroopa poolaasta protsessi, ei ole BMVI loodud ELi ühtekuuluvuspoliitika eesmärkide täitmiseks vaid adresseerib ELi piirihalduse ja viisapoliitika eesmärgi.

TATi otsene sihtrühm on piirikontrolli- ja valvega seotud teenistujad. Kaudne sihtrühm on Eesti avalikkus ning mõju on üleriigiline ja laiemas plaanis kogu Schengeni ala, kuna TATi projektide elluviimisel säilib ja kohati paraneb Eesti suutlikkus toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalvet välispiiridel tõhusa Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisel. Sellest ning BMVI määruses sätestatud toetuse kohaldamisalast tulenevalt, ei lahendata toetusega regionaalse arengu juurprobleeme vaid üksnes aidatakse kaasa riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele.

Punktis 2.3 kirjeldatakse projekte TATi eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Iga projekti juures näidatakse tegevuse eesmärk ja sisu, abikõlblikkuse periood, elluviija ning sihtrühm. Abikõlblikkuse periood näitab, millal võib tegevustega alustada ning mis ajaks peavad olema tegevused lõpetatud. Abikõlblikud on kulud, mis on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul.

Punkt 3 „Riigiabi“

Sätestatakse, et TATi raames eraldatav toetus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi.

TATi eesmärk on Euroopa piiri- ja rannikuvalve toetamine integreeritud piirihalduse rakendamisel ning heausksete reisijate piiriületuse lihtsustamine. Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisel tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk (6. ptk). Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega on esimeseks oluliseks komponendiks enne nelja riigiabi kriteeriumi hindamist teha selgeks, kas abi saaja on ettevõtja. Euroopa Kohtu praktikast tulenevalt tuleb riigiabi kontekstis lugeda ettevõtjaks kõiki üksusi, mis tegelevad järjekindlalt majandustegevusega; seda siiski vaid eeldusel, et isik pakub vastutasu eest mingit kaupa või teenust, mida vähemalt potentsiaalselt võiks turumajanduse tingimustes pakkuda ka konkurendid.

Toetatavad tegevused on seotud avaliku võimu teostamisega, toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks ning punktis 2 nimetatud projektide elluviijad on valitud sellised riigi valitsemisala

⁸ [Ühendmäärus](#)

⁹ [„BMVI rakenduskava keskkonna mõju eelhindangu aruanne“](#)

asutused, kes saavad olla ainuvõimalikud tegevuste elluviijad. Politsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne ning Riigipiiri seaduse § 11 lõike 13 kohaselt laienevad tollile isikute ja transpordivahendite riigipiiri ületamisega seonduvad ülesanded. Seetõttu saavad vaid nimetatud asutused olla ainuvõimalikud projektide elluviijad.

Võib möönda, et kaudseteks abi saajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviijad teenuseid tellivad. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub abi saaja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigibiga.

Punkt 4 „Eelarve ja tulemused“

Punktis 4.1 on toodud TATi kogueelarve ning BMVI ja riikliku kaasfinantseeringu määr. Omafinantseeringut elluviijalt ei nõuta. Projektide eelarve, seal hulgas lubatud kaudsete kulude määr on toodud eraldi tabelis punktis 4.3. Lisaks on tabelis esitatud projektide kohustuslik väljundnäitaja ning seatud sihttasemed aastateks 2024 ja 2029 ning tulemusnäitaja, millele on seatud sihttase aastaks 2029. Samuti on esitatud näitajate sisu ning teave näitajate saavutamistaseme tõendite kogumise kohta. Projekti eelarve ja sihttasemed on seatud sisendi alusel, mille PPA ja MTA esitasid BMVI rakenduskava koostamiseks 2020. aastal. Sisendi aluseks on varem ellu viidud projektide kulud. Majanduslik keskkond on küll oluliselt muutunud seoses COVID-19 puhangu ning sõjaga Ukrainas, kuid Euroopa Komisjoni kinnitatud näitajaid ei ole võimalik rakenduskavas vähendada. Juhul, kui sihttaset ei saavutata, peab elluviija seda põhjendama hilisemas aruandluses.

TAT panustab järgmistesse kohustuslikesse BMVI määruse ühistesse näitajatesse:

Väljundnäitaja:

- „Toetatud osalejate arv“;
- „Toetatud osalejate arv, millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv“.

Tulemusnäitaja:

- „Nende osalejate arv, kes teavad kolm kuud pärast koolitust, et nad kasutavad koolituse käigus omandatud oskusi ja pädevust.“

Punkt 5 „Korraldusasutus, rakendusasutus ja rakendusüksus“

Punktis 5 on vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 48 toodud, et TATi KA, RA ja RÜ ülesandeid täidab SiM.

Punkt 6 „Kulude abikõlblikkus“

Abikõlblike kulude, sh mitteabikõlblike kulude kindlaks määramisel tuleb lähtuda ühendmäärusest.

TATis sätestatakse abikõlblikud kulud. Kulu taha sulgudesse märgitud loetelu on näitlik. Elluviijal on kohustus tõendada TATis nimetatata kulu vajalikkust ning seotust tegevusega, kui projekti kontrollijad seda nõuavad.

Tegevuste elluviimisega kaasnevad personalikulud, mis on abikõlblikud vastavalt ühendmääruse §-le 16. Projekti juhtimise ning tegevuste läbiviimisesse kaasatud ekspertidega seotud personalikulu on otsene kulu. Selleks, et järgida projektide üldist valikukriteeriumi „projekti kuluefektiivsus“, on käskkirjas sätestatud, et projekti juhtimisega seotud kulu võib moodustada kuni 10% projekti eelarvest. Kui projekti heaks töötav isik täidab projektis või asutuses mitmeid ülesandeid, peab projekti töö kohta täitma tööajatabelit või sätestama projekti vastava ametikoha ülesannete täitmiseks töötatud proportsiooni ametisse määramise käskkirjas

või muus sellekohases dokumendis. Näiteks, kui projektijuhil on projektis lisaks ka koolituseksperdi ülesanded ja selle eest soovitakse töötasu, peab eraldi ülesanded ja osakaal palgast olema sätestatud ametisse nimetamise käskkirjas või muus dokumendis.

TAT-is on lubatud välislahetused ja -koolitused olenemata asukohast, kui nende vajalikkus tegevuste elluviimiseks on põhjendatud. Kolmandates riikides toimuvatel koolitustel, seminaridel ja konverentsidel osalemine ning neisse õppeviisi korraldamine tuleb eelnevalt kooskõlastada SiMiga, kes BMVI määruse artikli 13 punkti 12 kohaselt peab sellistest tegevustest eelnevalt teavitama Euroopa Komisjoni.

Punktis 6.3 viidatakse BMVI määruse artikli 13 punkti 16 nõudele arvestada koolituste läbiviimisel asjaomaseid kvaliteedinõudeid ning koolitusstandardeid ja Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse artikli 62 lõikes 6 osutatud ühist põhiõppekava.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult ühtse määra alusel. Kaudsed kulude kasutamine on kohustuslik projektides, mille eelarve on võrdne või väiksem kui 200 000 eurot. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada SiMile kaudsete kulude kuldokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid kohapealse kontrolli ega projektiauditi käigus. Samuti ei tule osalise tööajaga administreeriva personali üle pidada arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristada ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid. Kaudsed kulud moodustavad kuni 7% tegevuse otsestest kuludest. Iga projekti täpne kaudne kulu on sätestatud TATi punkti 4.3 tabelis. Kaudsete kulude protsent jääb samaks kogu projekti ajal, v.a juhul kui muudetakse TATi. Kui kontrolli või auditi tulemusel kuulutatakse otsene kulu osaliselt või täielikult abikõlbmatuks, väheneb proportsionaalselt ka kaudne kulu. Oluline on silmas pidada, et kaudset kulu saab kasutada alles siis, kui otsene kulu on tehtud vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3. E-toetuste keskkond lisab maksetaotluse esitamisel kaudse kulu kindlaksmääratud protsendi alusel automaatselt.

Punkt 7 „Toetuse maksmise tingimused ja kord“

Makse saamiseks esitatavate dokumentide kord on sätestatud ühendmääruse § 24 ning makse menetlemine kirjeldatud ühendmääruse § 25. Toetuse väljamaksmine toimub ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1 alusel, v.a kaudsete kulude hüvitamine. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, mis tähendab, et kulude maksmine toimub siis, kui töö tulemus on kätte saadud ja kulu on täies ulatuses makstud. Ettemakseid (sh sõlmitud lepingute raames ette nähtud ettemakseid) toetusest ei hüvitata. Kaudsed kulud hüvitatakse ühtse määra alusel.

Elluviija peab esitama maksetaotlusi vähemalt kord kuue kuu jooksul, kuid maksimaalselt üks kord kvartalis. Kui kuue kuu jooksul makseid ei tehta, siis null-reaga maksetaotlust esitada ei tule. Kuna riigiasutused saavad kulude tasumiseks enne toetuse saamist käibevahendeid riigieelarve seaduse alusel, on nende taastamiseks vaja võimalikult kiiresti esitada SiMile makseid, et abikõlblikud kulud saaks omakorda lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotlusse.

Punkt 8 „Elluviija õigused ja kohustused“

Lisaks TATis sätestatud kohalduvad elluviijale kõik ühendmääruse §-des 10–11 toetuse saajale sätestatud kohustused. Muu hulgas tuleb erilist tähelepanu pöörata riigihangete seaduse järgimisele, seal hulgas tuleb järgida asutuse riigihangete korda. Avalikustamisel tuleb lähtuda ÜSS2021_2027 alusel kehtestatud Vabariigi valitsuse 12. mai 2022. a määrusest nr 45 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalik kuse

teavitamine¹⁰ ning kasutada sama määruse lisas 2 toodud logo.

SiM sisestab projektid struktuuritoetuste registrisse. Selleks peab elluviija lisaks TATis sisalduvale informatsioonile esitama ametlikult 15. tööpäeva jooksul pärast TATi kinnitamist iga projekti kohta projekti kirjelduse ja eelarve jagunemise aastate kaupa eelarveridade (alategevuste) vahel. Kui tegevuste eluviimise käigus tekib vajadus jaotist muuta, esitab elluviija SiMile taotluse. Et elluviija mõtleks oma tegevused korralikult läbi ja oleks võimalikul väike halduskoormus, on projekti eelarvejaotust lubatud muuta maksimaalselt kaks korda aastas – 15. jaanuar ja/või 15. juuni). Punktis 8.3.1.2 on toodud olukorrad, mil ametlikku muudatust taotlema ei pea.

Kuna BMVI toetus planeeritakse riigieelarve ja riigieelarve strateegia koostamise käigus, peab SiM selle kasutamise kavandamiseks esitama riigieelarve strateegia protsessis kassapõhise maksete prognoosi. Maksete prognoosi koostamiseks peab projekti elluviija andma sisendi TATi kinnitamisest alates iga projekti elluviimise aasta 15. jaanuariks ja 15. juuniks.

Üritustest teavitamine 14 kalendripäeva enne selle toimumist on vajalik selleks, et SiM saaks vajadusel läbi viia kohapealseid kontrole.

Punkt 9 „Aruandlus“

Punktis sätestatakse vahearuannete, lõpparuande ning järelaruande esitamise kohustus ja tähtsajad ning aruannetes puuduste esinemise korral nende menetlemise kord. Korrapäraselt esitatud aruanded aitavad jälgida TATi projektide edenemist ja tulemuste täitmist ning võimaldavad vajaduse korral tähelepanu juhtida vajakajäämistele, samuti teha tegevuste elluviimises õigeaegseid muudatusi.

Punkt 10 „TATi muutmine“

Punktis sätestatakse TATi muutmise kord. Muudatusvajadused peavad olema motiveeritud ja aitama kaasa TATi edukale elluviimisele. Sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul ei ole TATi muutmine mõistlik, arvestades muutmisprotsessi ajamahukust ning sellega kaasnevat halduskoormust. TATid peavad põhinema põhjalikel analüüsidel ja planeerimisel, välistades sagedaste paranduste vajaduse. Samuti peavad vajalikud muudatused olema põhjendatud ja läbi kaalutud. SiMil on õigus TATi muuta, kui selgub, et see on vajalik TATi edukaks elluviimiseks või TATi elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TATi rakendamisel tekib eelarveliste vahendite jääk, võib SiM vähendada TATi eelarvet tingimusel, et see ei takista TATi eesmärkide täitmist. Vastav säte on vajalik olukorras, kui on näha, et TATi projektide elluviimiseks kulub oluliselt vähem vahendeid, kui oli esialgu planeeritud.

Punkt 11 „Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord“

Viidatakse finantskorrektsiooni otsuste ja tagasimaksete tegemise reeglistikule.

Punkt 12 „Vaiete lahendamine“

Nimetatakse SiM otsuse või toimingu vaide menetleja.

Punkt 13 „Rakendussätted“

TAT jõustub tagasiulatuvalt alates 01.01.2023.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1) ELi ühissätete määrus;

¹⁰ [Avalikustamise määrus](#)

- 2) BMVI määrus;
- 3) Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrus.

IV TATi mõju

TAT avaldab positiivset mõju Eesti elanikkonna turvatundele ning seaduskuulekate inimeste piiriületuse lihtsamaks muutmisele. TATi raames elluviidavad projektid on kõik suunatud välispiiri haldamisele. Välispiiri valvavate ametnike koolitamine suurendab ametnike oskusi riigipiiri valvamisel ja suhtlemisel kodanikega.

Andmekaitsealane mõjuhinna

Haldusmenetluse käigus töötleb haldusorgan isikuandmeid oma ülesannete täitmiseks. Avalik ülesanne tekib ÜSS2021_2027 § 10 lõike 2 kohaselt rakendusasutuse juhi kinnitatud toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel. Seetõttu kohalduvad kõik asjakohased muud avalikku õigust puudutavad sätted nimetatud asutustele. Nii vastutab iga protsessis osaleja andmetöötlamise nõuete eest vastavalt isikuandmete kaitset reguleerivatele õigusaktidele (isikuandmete kaitse üldmäärus, isikuandmete kaitse seadus ja valdkondlikud eriseadused). Samuti peab olema tagatud andmete kaitse ja turvalisus. Tegevuste puhul, mis panustavad näitajatesse „Toetatud osalejate arv“ ning „Toetatud osalejate arv, millest omakorda koolitustegevuses osalejate arv“ kogub elluviija tegevuse raames osalejatelt järgmisi andmeid: eesnimi, perekonnanimi, isikukood, e-posti aadress. Andmeid kogub isik, kes konkreetset tegevust läbi viib. Andmeid kasutab elluviija selleks, et küsida osalejatelt tagasisidet ning esitada näitajate täitmise kohta info SiMile.

V TATi kooskõla rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud BMVI üldiste valikukriteeriumitega

1. TATi mõju erieesmärgi saavutamisele

TATi panust BVMI erieesmärgi väljund- ja tulemusnäitajatesse on kirjeldatud seletuskirja punktis 3. TATi projektide elluviimise tulemusel valvavad Eesti välispiiri pädevad teenistujad, kes lähtuvad ELi Põhiõiguste Hartast ja rahvusvahelistest kokkulepetest ning kelle põhiväärtused on seaduskuulekus, inimesekesksus, usaldusväärsus, professionaalsus, erapooletus, avatus ja koostöö. Piirikontrollis ja -valves austatakse põhiõiguseid, sealhulgas andmekaitse, mittediskrimineerimine, rahvusvaheline kaitse, haavatavate isikute, sealhulgas laste erivajadused ning nende tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõte.

2. TATi põhjendus

TATi projektid aitavad kaasa BMVI määruse artikli 3 punkti 2 a) erieesmärgi saavutamisele. TATi eesmärgi ja vajalikkuse ning eesmärgi saavutamiseks tehtavate tegevuste kirjeldus on esitatud käskkirja punktis 2 ja seletuskirja I ja II peatükis.

3. Kuluefektiivsus

Planeeritud eelarve kujunemist on kirjeldatud eelarve seletuskirja punktis 4 ja 6.

4. Elluviija suutlikkus projekti ellu viia

TATi elluviijad on riigiasutused – PPA ja MTA. Politsei ja piirivalve seaduse kohaselt on migratsiooni valdkonna asjade ning piirihalduse korraldamine PPA ülesanne ning riigipiiri seaduse § 11 lõike 13 kohaselt laienevad tollile isikute ja transpordivahendite riigipiiri ületamisega seonduvad ülesanded. Mõlemad asutused on eelnevatel aastatel ellu viinud Sisejulgeolekufondist rahastatud piirikontrolli ja -valve koolitusprojekte ning osalevad järjepidevalt rahvusvahelises koostöös.

5. TATi mõju Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega on selgitatud eelnõu punktis 1.

TAT mõjutab:

Regionaalareng jah ei

TATi tegevused ei panusta otseselt regionaalarengusse. Küll aga aitavad TATi projektid kaasa ELi kohustuste täitmisele, mis on oluline riigi hea maine säilitamise seisukohalt. TATi projektides saavad osaleda vaid piirihaldust teostavad teenistujad. TATi projektide tulemusel on ühtmoodi kaitstud kõik Eesti elanikud ning laiemalt Schengeni alal viibijad.

Keskkonnahoid ja kliima jah ei

BMVI rakenduskava kohta viis OÜ Hendrikson & Ko läbi keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamise, mille tulemusel jõuti järeldusele, et BMVI tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile. Kuna TAT on kooskõlas „Eesti 2035“ strateegiaga ja ei oma selget kokkupuudet kliima ega keskkonnahoiu eesmärgiga (ELi ühissätete määruse art 9 ja 73), ei ole sellele näha ka olulist negatiivset mõju.

Samas on PPA liitunud Rohetiigri Akadeemia¹¹ programmiga, mistõttu on põhjendatud eeldus, et oma tegevuste läbiviimisel lähtub PPA keskkonnahoiu põhimõtetest, ning propageerib ja rakendab tehnoloogia soetamisel ning kasutamisel rohelist mõtteviisi.

Infoühiskond jah ei

TATi projektide elluviimisel mõju infoühiskonnale on kaudne. Piirivaldkonna infosüsteeme kasutavad teenistujad on läbinud erinevaid koolitusi ja tagavad andmete turvalisuse.

Riigivalitsemine jah ei

TAT toetab tõhusa ja tervikliku riigivalitsemise edendamise eesmärki. Projektide elluviija teks saavad nende spetsiifilisuse tõttu olla vaid riigiasutused.

Kas TAT-d viivad osaliselt või täielikult ellu sotsiaalpartnerid või vabaihendused?

jah ei

Kas TATi üheks eesmärgiks on naiste jätkusuutliku osaluse ja edu tagamine tööhõives?

jah ei

Kas TAT on suunatud riigi, piirkonna või kohaliku tasandi haldus- ja ametiasutustele või avalike teenuste osutamisele? jah ei

TATi projektid on suunatud PPA ja MTA võimekuse säilitamisele ja osalisele suurendamisele valdkondlike koolituse ja rahvusvahelise koostöö kaudu.

Võrdsed võimalused

Sooline võrdsus (kas TATi lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)

jah ei

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse

jah ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse läbi sooküsimuste lõimimise TATi

¹¹ <https://rohetiiger.ee/akadeemia/>

ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse

jah ei

Võrdne kohtlemine

jah ei

Piiriturvalisuse tagamisel lähtutakse inimõigustest ja seadmete ning IT-süsteemide kasutamine toimub kooskõlas ELi Põhiõiguste Hartaga. Toetatavad tegevused panustavad piirikontrolli- ja valvega seotud teenistujate teadmiste ja oskuste tõstmisesse põhiõiguste kaitse tagamisest, sh eri soost, rassist ja rahvusliku kuuluvise, usu ja seksuaalse sättumusega inimeste diskrimineerimise vältimine ning puuetega inimeste erivajadused.

VI TATi kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati eelnõude infosüsteemis (EIS). Rahandusministeerium ja Sotsiaalministeerium kooskõlastasid vaikimisi ning ja Keskkonnaministeerium märkusteta.